Δομές ψηφιακών φίλτρων (structures)

Πραγματοποίηση – δομές

- Άμεση (direct)
- Κανονική
- Ανάστροφη
- Διαδοχική (cascade)
- Παράλληλη σύνδεση
- Πλέγμα - Δικτυωτή (lattice)

Στοιχεία

Αθροιστής

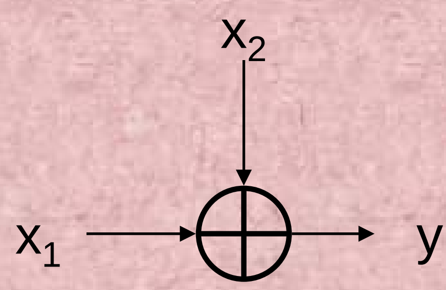

$y=x_1+x_2$

Πολλαπλασιαστής

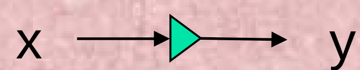

$y=kx$

Καθυστερητής

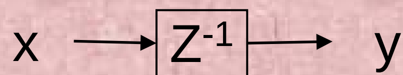

$y(n)=x(n-1)$

Άμεση υλοποίηση (direct)
Συναρτήσεις 2ας τάξεως

$$H(z)=\frac{b_o+b_1z^{-1}+b_2z^{-2}}{1+a_1z^{-1}+a_2z^{-2}}=\frac{Y(z)}{X(z)} \quad \Leftrightarrow$$

$$Y(z)[1+a_1z^{-1}+a_2z^{-2}]=X(z)[b_o+b_1z^{-1}+b_2z^{-2}]\Rightarrow$$

$$y(n)=-a_1y(n-1)-a_2y(n-2)+b_ox(n)+b_1x(n-1)+b_2x(n-2)$$

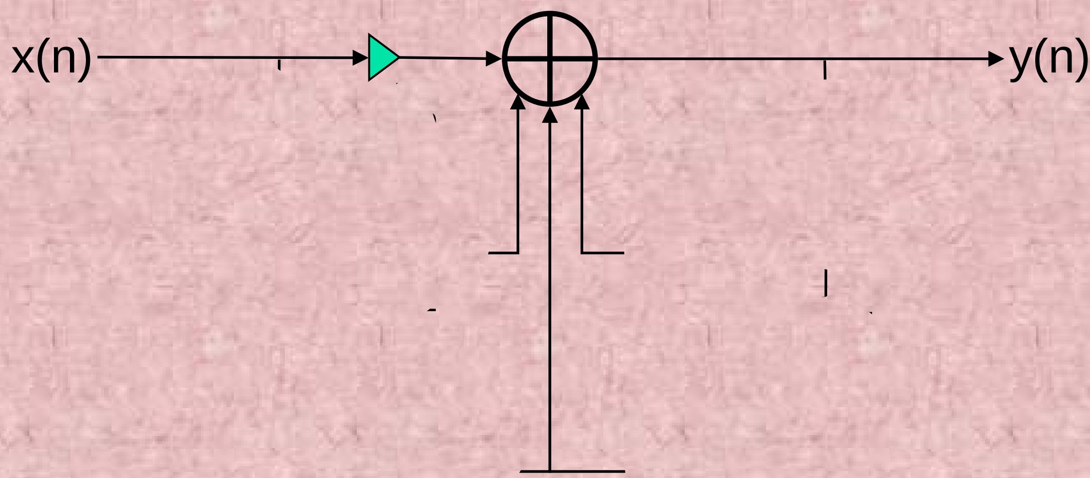

και υψηλής τάξεως

Άμεση υλοποίηση
Συναρτήσεις υψηλής τάξεως

$$H(z) = \frac{b_o + b_1 z^{-1} + b_2 z^{-2} + \ldots. + b_L z^{-L}}{1 + a_1 z^{-1} + a_2 z^{-2} + \ldots. + a_M z^{-M}}$$

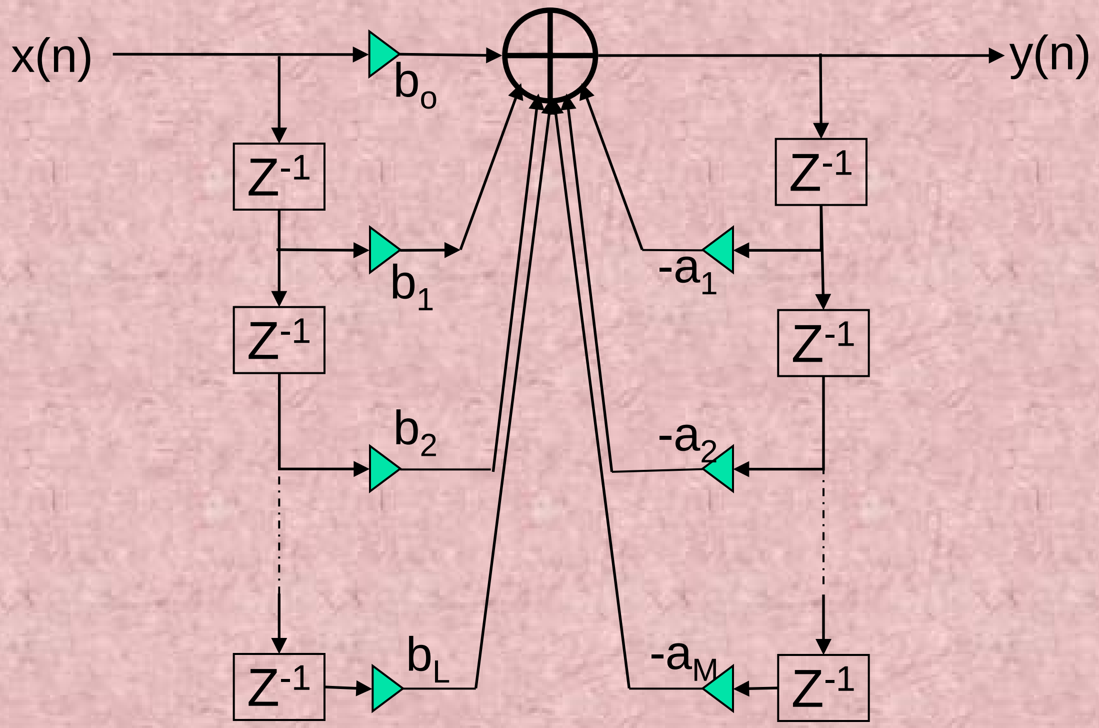

Άμεση υλοποίηση
παράδειγμα

$$H(z) = \frac{2 - 3z^{-1} + 4z^{-3}}{1 + 0.2z^{-1} - 0.3z^{-2} + 0.5z^{-4}} = \frac{Y(z)}{X(z)}$$

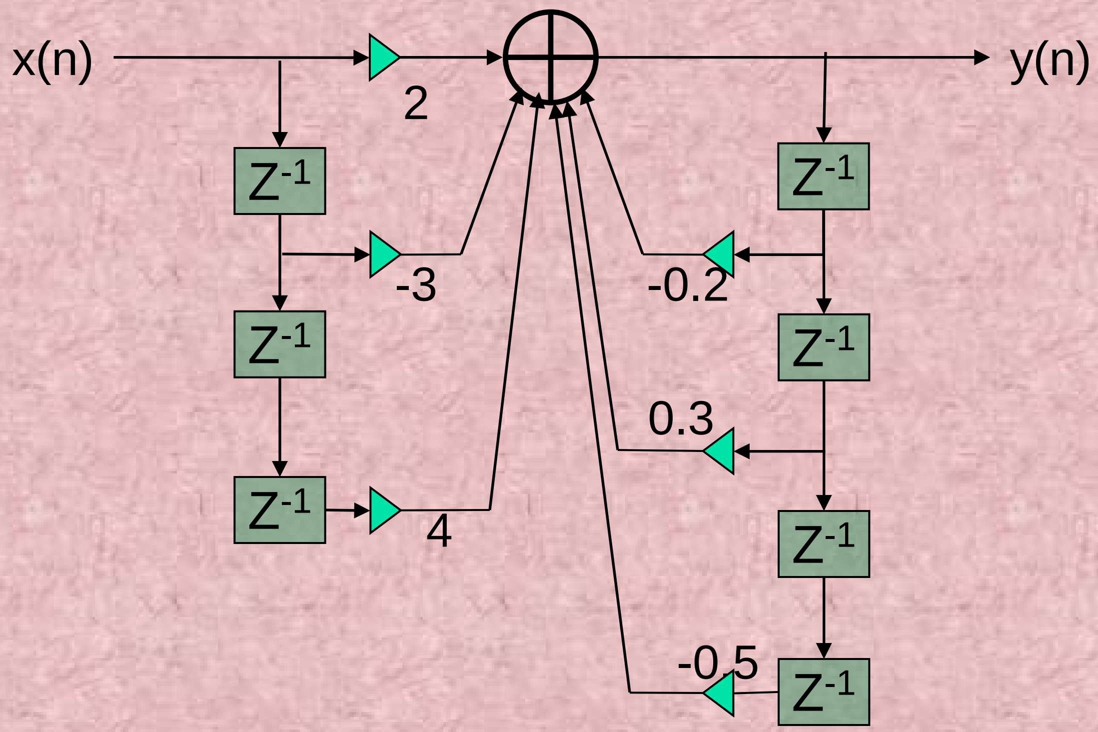

Κανονική υλοποίηση (canonical)
Συναρτήσεις 2ας τάξεως

διαχωρισμός

$$y(n) = -a_1 y(n-1) - a_2 y(n-2) + b_o x(n) + b_1 x(n-1) + b_2 x(n-2)$$

$$y(n) = [b_o x(n) + b_1 x(n-1) + b_2 x(n-2)] + [-a_1 y(n-1) - a_2 y(n-2)]$$

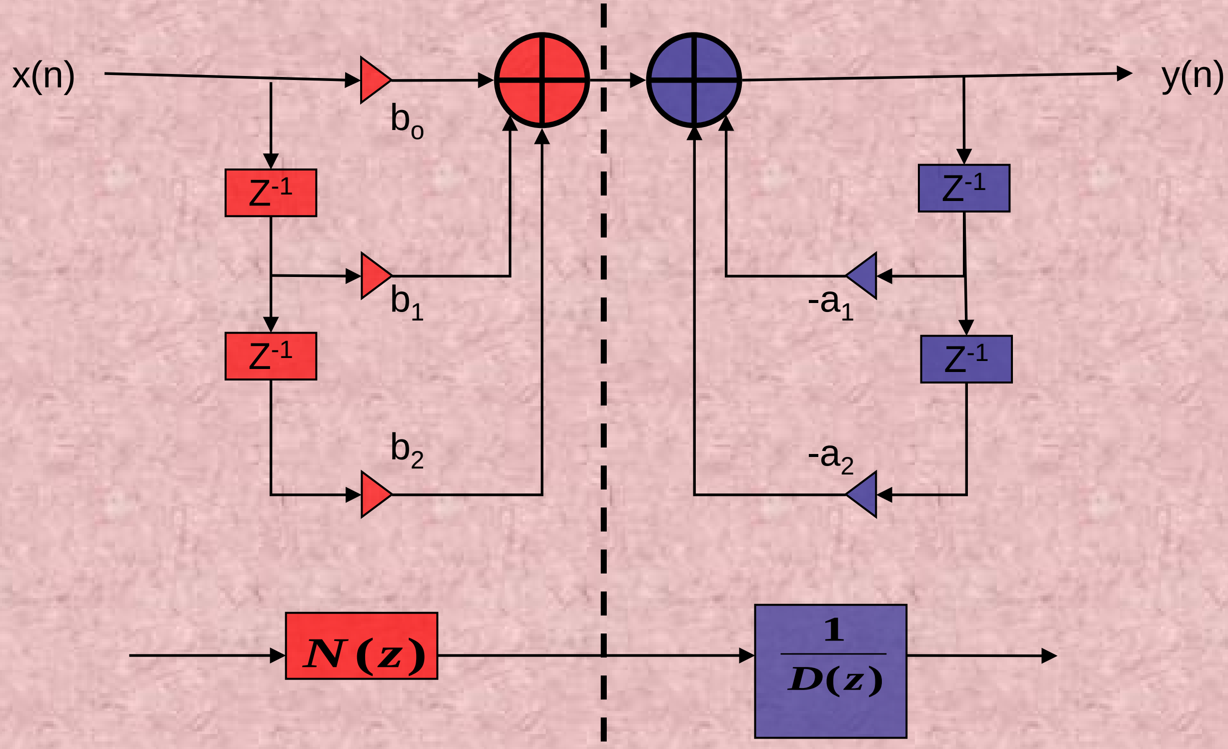

αντιστροφή

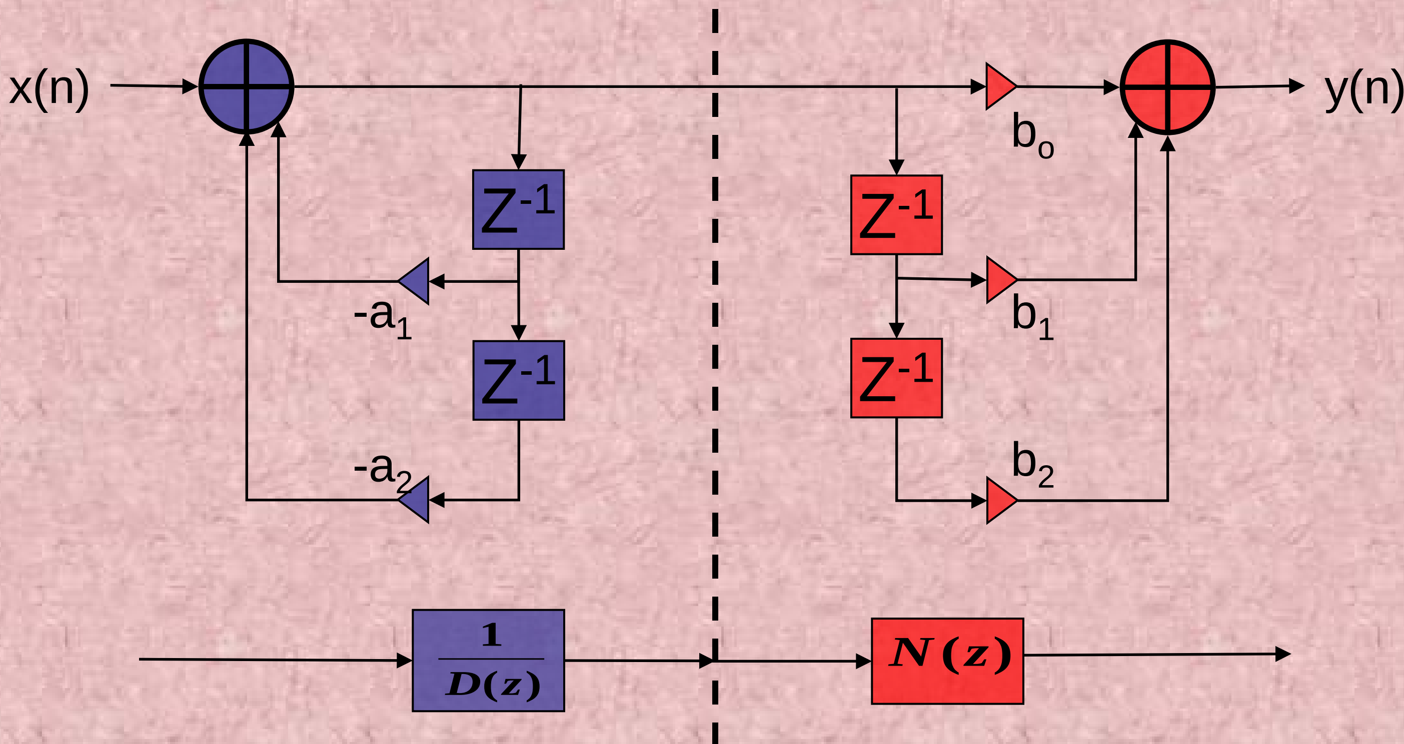

$$H(z) = \frac{b_o + b_1 z^{-1} + b_2 z^{-2}}{1 + a_1 z^{-1} + a_2 z^{-2}}$$

τελική μορφή

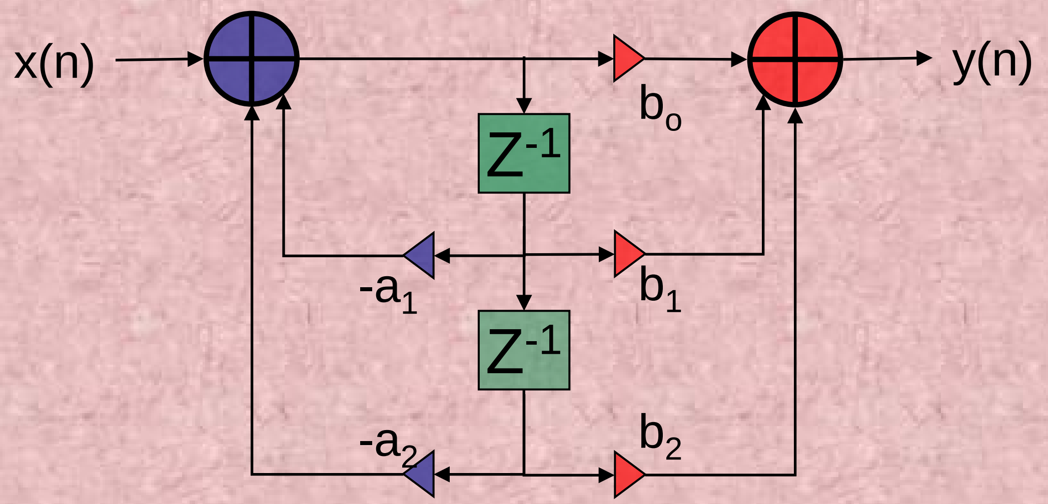

Ο αριθμός των καθυστερητών είναι ίσος με την τάξη της συνάρτησης

κανονική υλοποίηση

παράδειγμα

$$H(z)=\frac{2-3z^{-1}+4z^{-3}}{1+0.2z^{-1}-0.3z^{-2}+0.5z^{-4}}$$

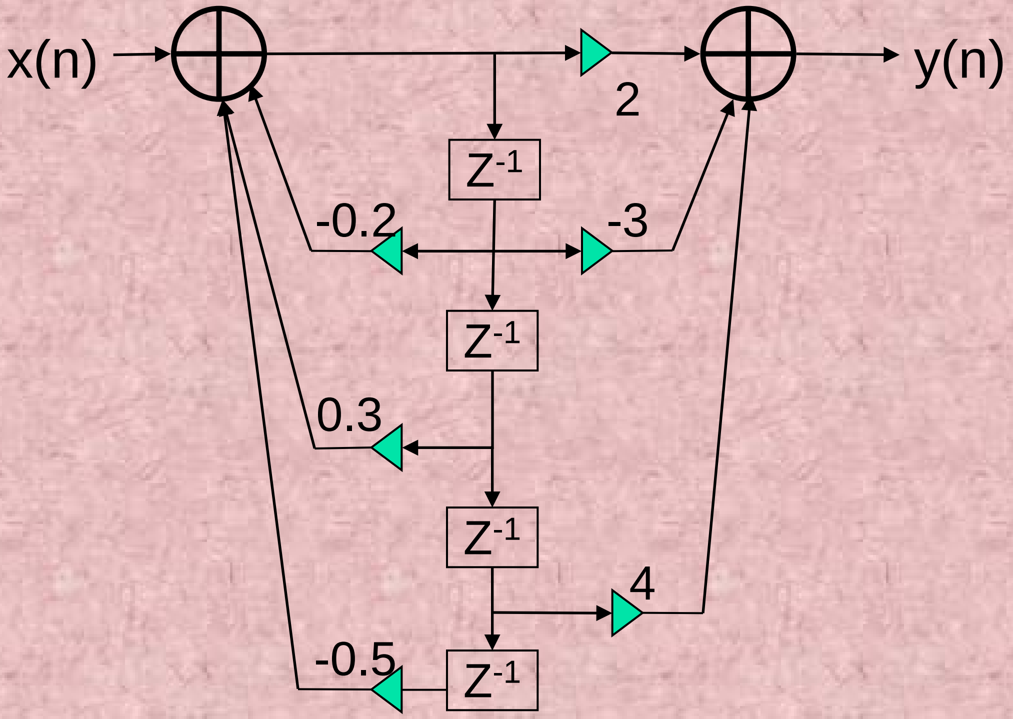

Ανάστροφη υλοποίηση (transpose)

$$H(z) = \frac{2 - 3z^{-1} + z^{-2}}{1 - 7z^{-1} + z^{-2}}$$

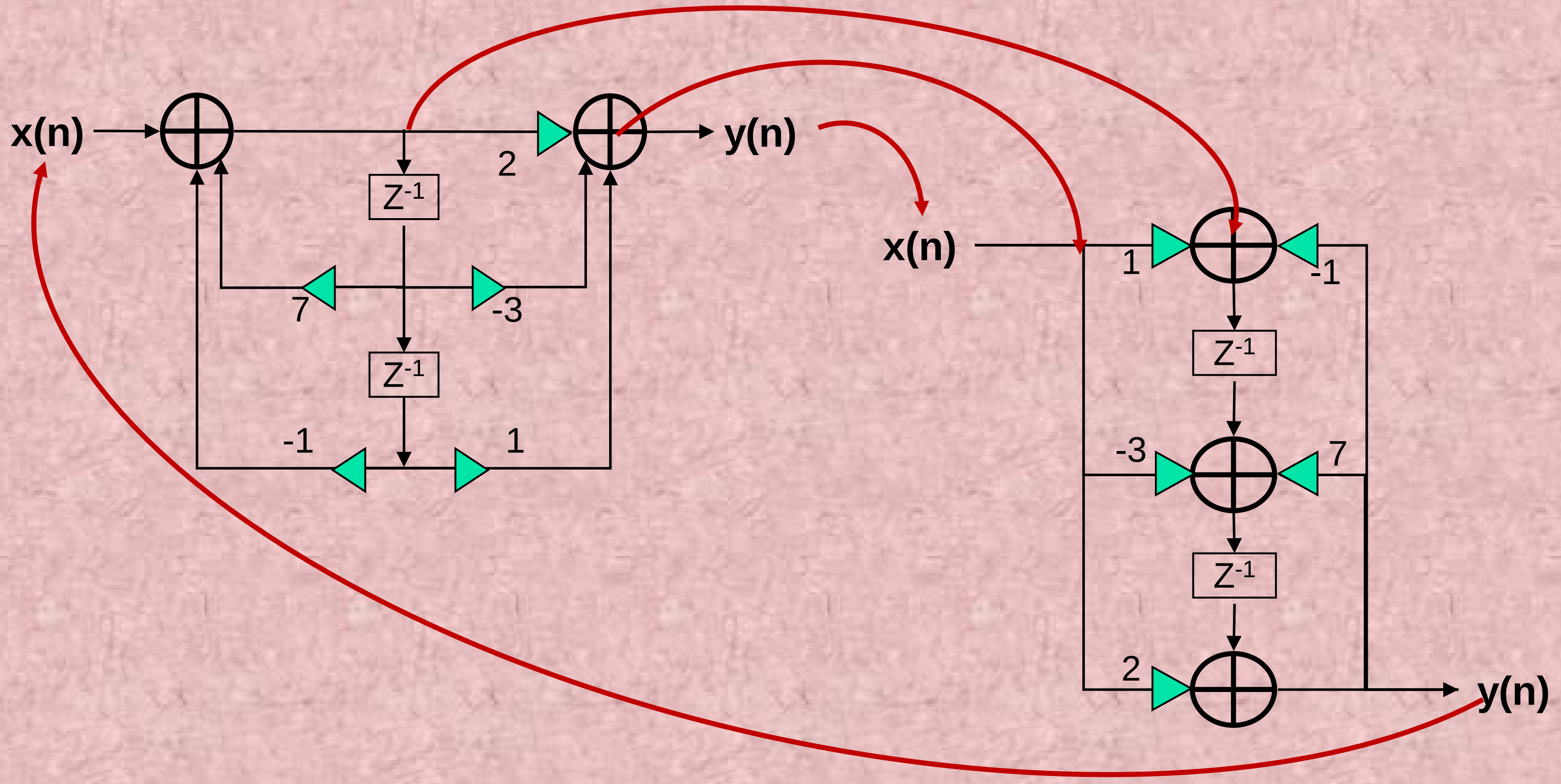

Παράδειγμα 1

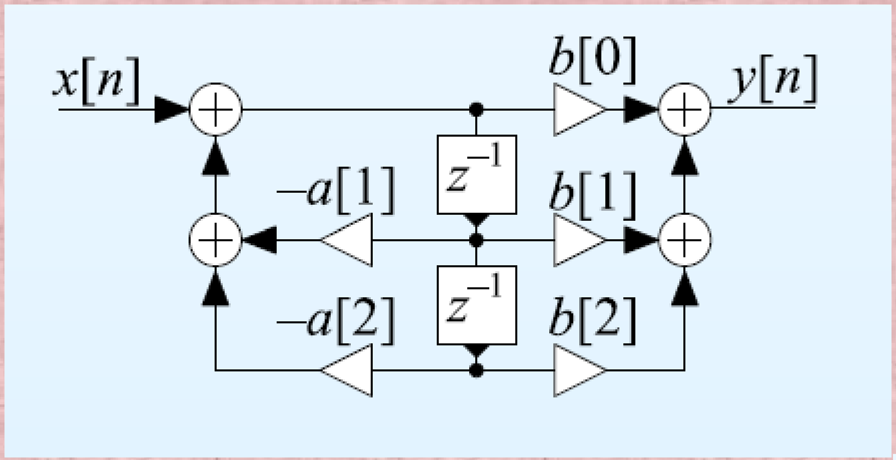

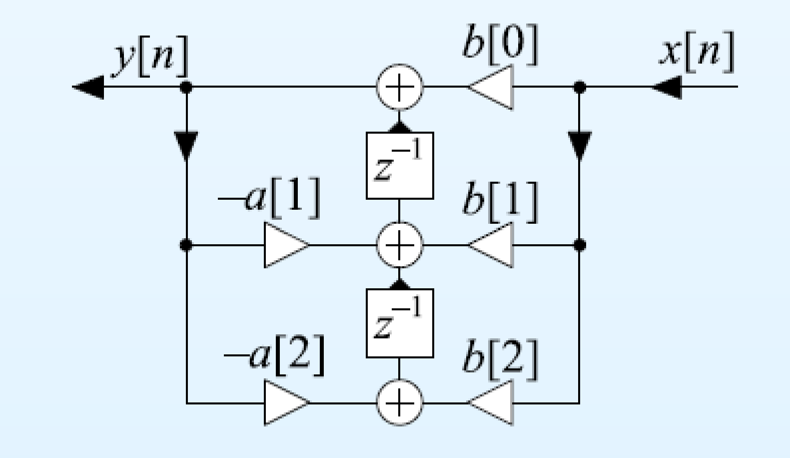

Παράδειγμα
Ψηφιακή (συν)ημιτονοειδής γεννήτρια

$$h(n) = R^n \cos(\omega_0 n) u(n) \Leftrightarrow H(z) = \frac{1 - R\cos\omega_0 z^{-1}}{1 - 2R\cos\omega_0 z^{-1} + R^2 z^{-2}}$$

"κανονική" υλοποίηση

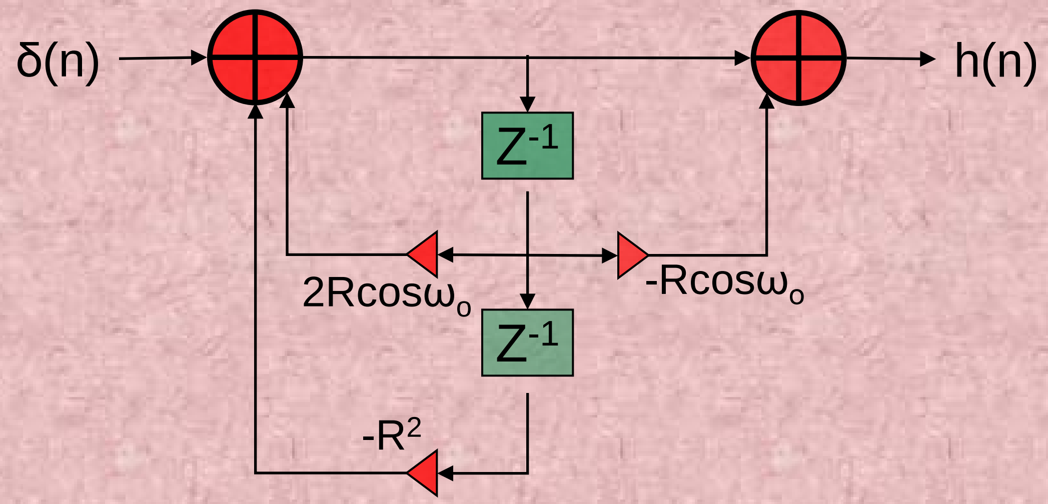

DTMF transmitter/receiver

Όταν πατιέται ένα πλήκτρο δημιουργεί το άθροισμα δύο ακουστικών τόνων: $y(n)=\cos(\omega_L n)+\cos(\omega_H n)$

L \ H	1209	1336	1477	1633
697	<1>	<2>	<3>	<A>
770	<4>	<5>	<6>	<B>
852	<7>	<8>	<9>	<C>
941	<*>	<0>	<#>	<D>

Υλοποίηση του DTMF

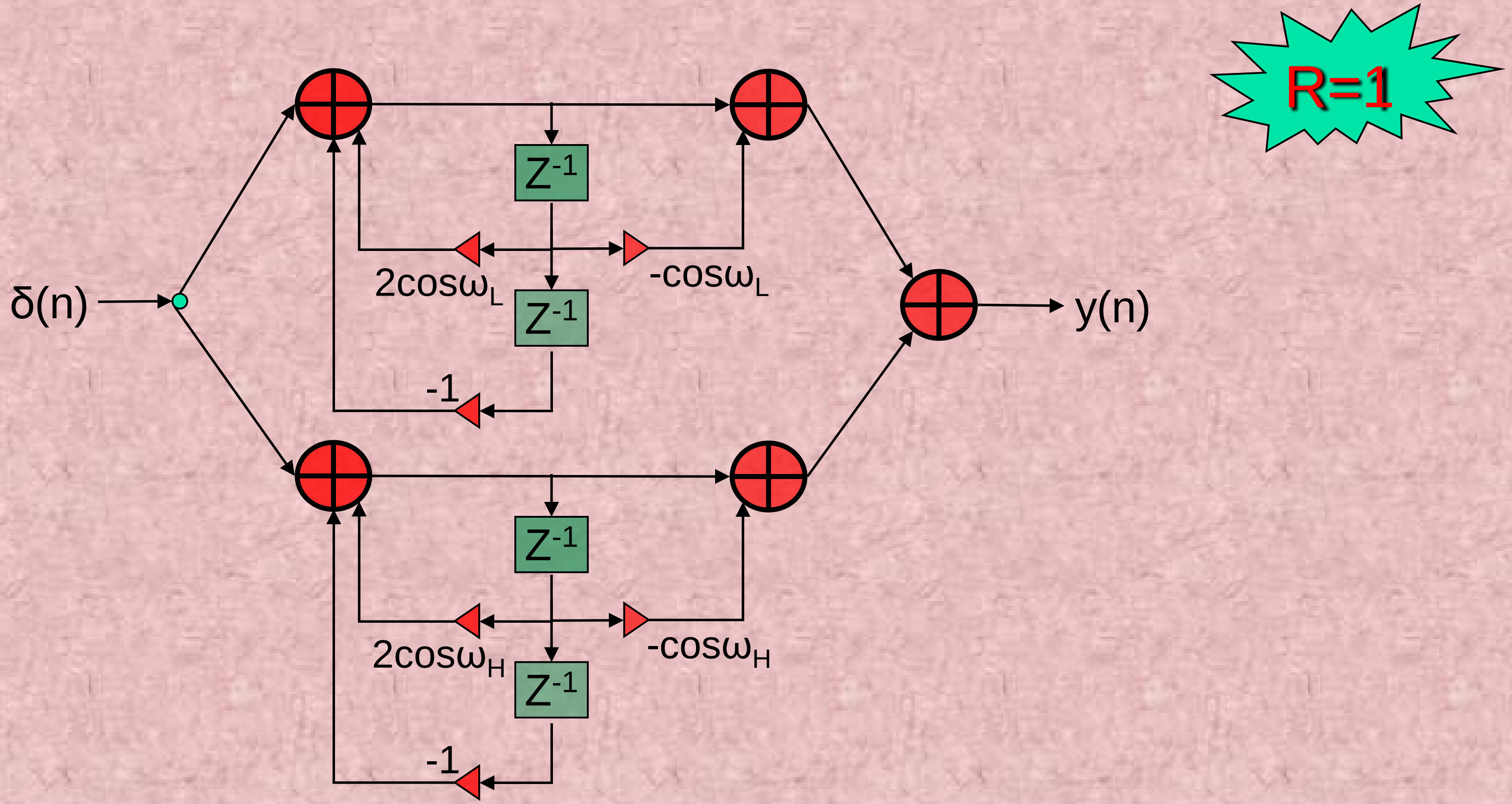

Precision Issues

- Coefficient precision
  Coefficients are stored to finite precision and so are not exact. The filter actually implemented is therefore incorrect.

- Arithmetic precision
  Arithmetic calculations are not exact.
  - Worst case for arithmetic errors is when calculating the difference between two similar values:
    $1.23456789 - 1.23455678 = 0.00001111$: 9 s.f. $\rightarrow$ 4 s.f.

Arithmetic errors introduce noise that is then filtered by the transfer function between the point of noise creation and the output.

Precision Issues

Coefficient Sensitivity

The roots of high order polynomials can be very sensitive to small changes in coefficient values.

Wilkinson's polynomial: (famous example)

$$f(x) = \prod_{n=1}^{20} (x - n) = x^{20} - 210x^{19} + 20615x^{18} - \ldots$$

has roots well separated on the real axis.

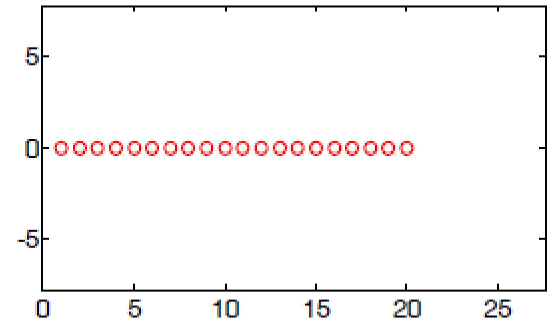

Precision Issues

Multiplying the coefficient of x^{19} by 1.000001 moves the roots a lot.

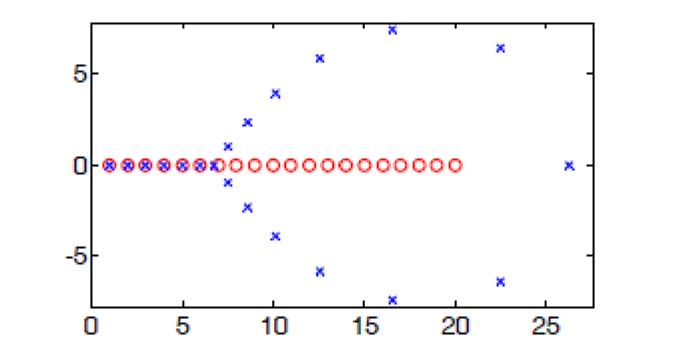

"Speaking for myself I regard it as the most traumatic experience in my career as a numerical analyst", James Wilkinson 1984

Avoid using direct form for filters orders over about 10

Precision Issues

Avoid high order polynomials by factorizing into quadratic terms:

$$\frac{B(z)}{A(z)} = g\frac{\prod\left(1+b_{k,1}z^{-1}+b_{k,2}z^{-2}\right)}{\prod\left(1+a_{k,1}z^{-1}+a_{k,2}z^{-2}\right)} = g\prod_{k=1}^{K}\frac{1+b_{k,1}z^{-1}+b_{k,2}z^{-2}}{1+a_{k,1}z^{-1}+a_{k,2}z^{-2}}$$

The term $\frac{1+b_{k,1}z^{-1}+b_{k,2}z^{-2}}{1+a_{k,1}z^{-1}+a_{k,2}z^{-2}}$ is a biquad (bi-quadratic section).

Διαδοχική σύνδεση (cascade)

Η συνάρτηση H(z):

$$\mathbf{H(z)=\frac{b_o+b_1z^{-1}+\ldots\ldots+b_Nz^{-N}}{1+a_oz^{-1}+\ldots\ldots+a_Nz^{-N}}}$$

γράφεται σαν γινόμενο όρων δευτέρας (ή και 1ης) τάξεως

$$\mathbf{H(z)=\prod_{i=1}^{N/2}H_i(z)=\prod_{i=1}^{N/2}\frac{b_{io}+b_{i1}z^{-1}+b_{i2}z^{-2}}{1+a_{i1}z^{-1}+a_{i2}z^{-2}}}$$

Αριθμός συνδυασμών: $\left(\frac{N}{2}!\right)^2$

Παράδειγμα:

συνάρτηση 4ης τάξεως → 4 συνδυασμοί

$$\mathbf{H(z)}=\frac{\mathbf{N_1(z)}}{\mathbf{D_1(z)}}\frac{\mathbf{N_2(z)}}{\mathbf{D_2(z)}}=\frac{\mathbf{N_2(z)}}{\mathbf{D_2(z)}}\frac{\mathbf{N_1(z)}}{\mathbf{D_1(z)}}=\frac{\mathbf{N_1(z)}}{\mathbf{D_2(z)}}\frac{\mathbf{N_2(z)}}{\mathbf{D_1(z)}}=\frac{\mathbf{N_2(z)}}{\mathbf{D_1(z)}}\frac{\mathbf{N_1(z)}}{\mathbf{D_2(z)}}$$

Matlab →tf2sos

Διαδοχική σύνδεση 1ο παράδειγμα

$$\mathbf{H}(\mathbf{z}) = \frac{9-4\mathbf{z}^{-2}+4\mathbf{z}^{-4}}{1+0.84\mathbf{z}^{-2}+0.25\mathbf{z}^{-4}} = \frac{3-4\mathbf{z}^{-1}+2\mathbf{z}^{-2}}{1-0.4\mathbf{z}^{-1}+0.5\mathbf{z}^{-2}}\frac{3+4\mathbf{z}^{-1}+2\mathbf{z}^{-2}}{1+0.4\mathbf{z}^{-1}+0.5\mathbf{z}^{-2}}$$

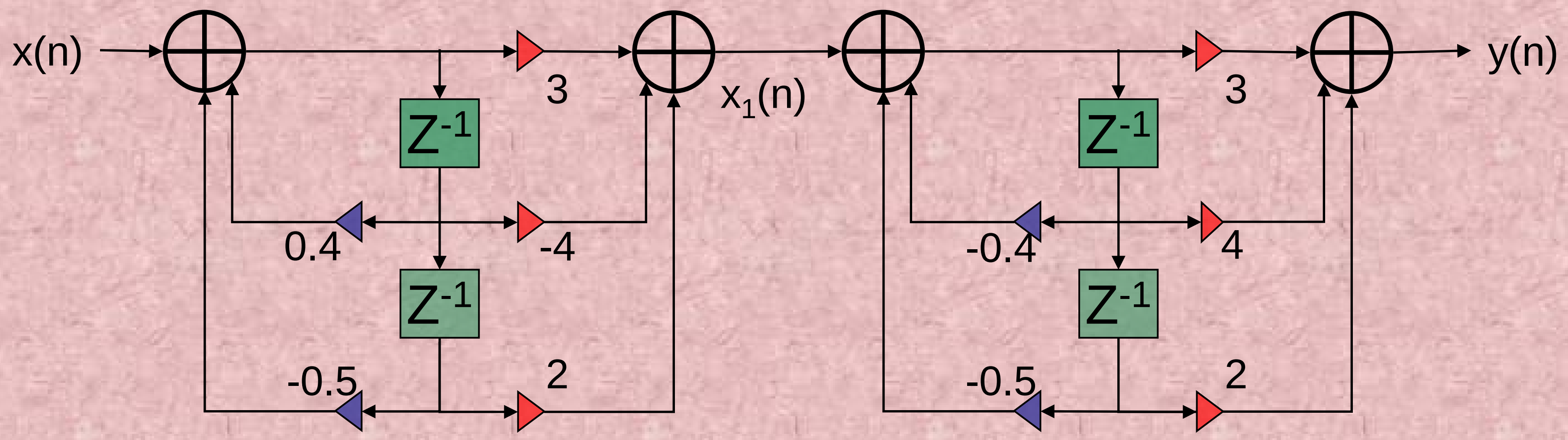

Υπάρχει κάποιος κανόνας για τον συνδυασμό πόλων-μηδενισμών και την σειρά διαδοχής ??

ΝΑΙ

Συνδυάζονται οι πόλοι με τους πλησιέστερους μηδενισμούς

Η απόσταση των πόλων από την περιφέρεια $|z|=1$, καθορίζει την σειρά διαδοχής

παράδειγμα 1

$$H(z)=\frac{0.0863+0.0557z^{-1}+0.1494z^{-2}+0.0557z^{-3}+0.0863z^{-4}}{1-1.6992z^{-1}+2.1371z^{-2}-1.3258z^{-3}+0.5z^{-4}}$$

Πόλοι – μηδενισμοί της H(z)

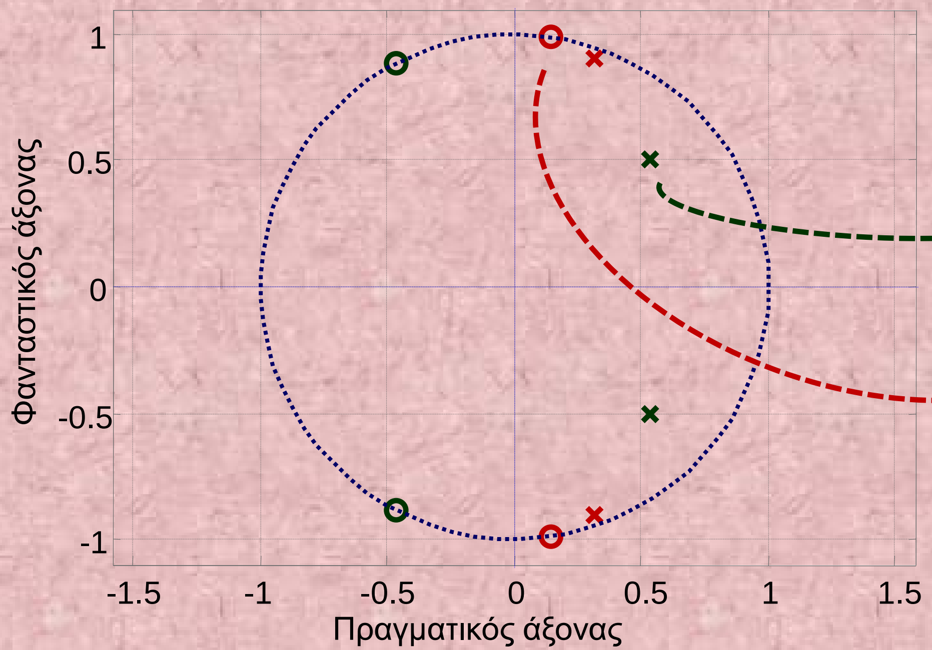

$$H(z)=H_1(z)H_2(z)$$

$$=0.0863\frac{1+0.9338z^{-1}+z^{-2}}{1-1.0691z^{-1}+0.5439z^{-2}}$$

$$\frac{1-0.2884z^{-1}+z^{-2}}{1-0.6301z^{-1}+0.9195z^{-2}}$$

παράδειγμα 2

Example: Elliptic lowpass filter

2 pole pairs and 2 zero pairs
need 2 biquads

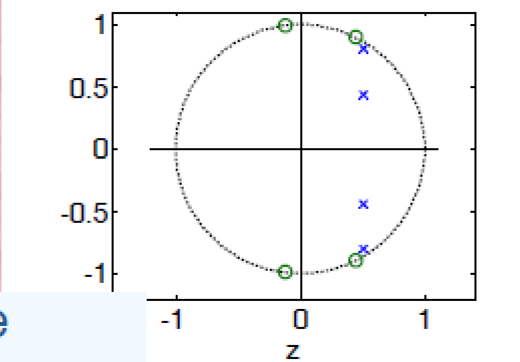

Make the peak gain of each biquad as small as possible

- Pair poles with nearest zeros to get lowest peak gain
  - begin with the pole nearest the unit circle
- Pairing with farthest zeros gives higher peak biquad gain

Poles near the unit circle have the highest peaks and introduce most noise so place them last in the chain

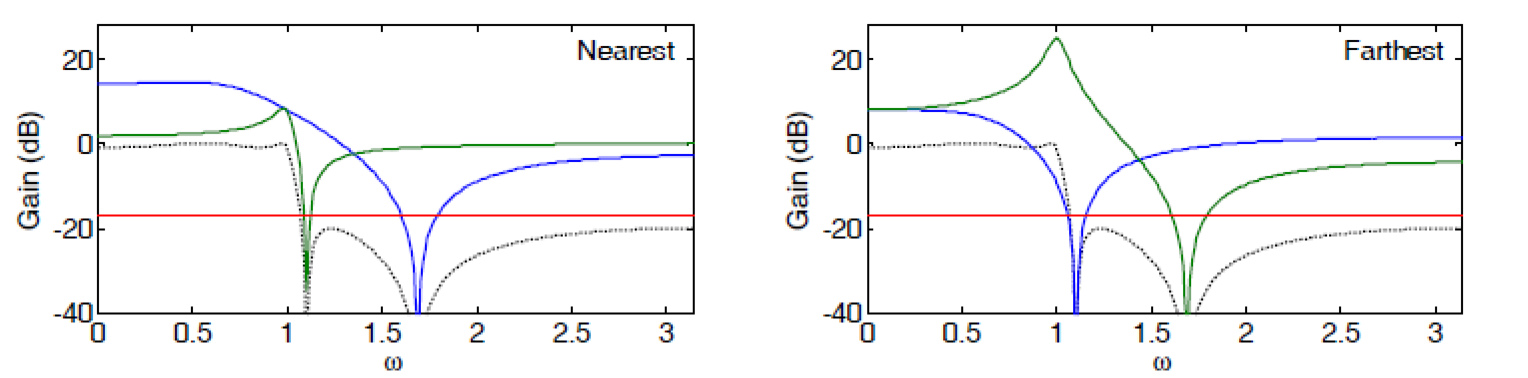

Τι είναι κλιμάκωση ??

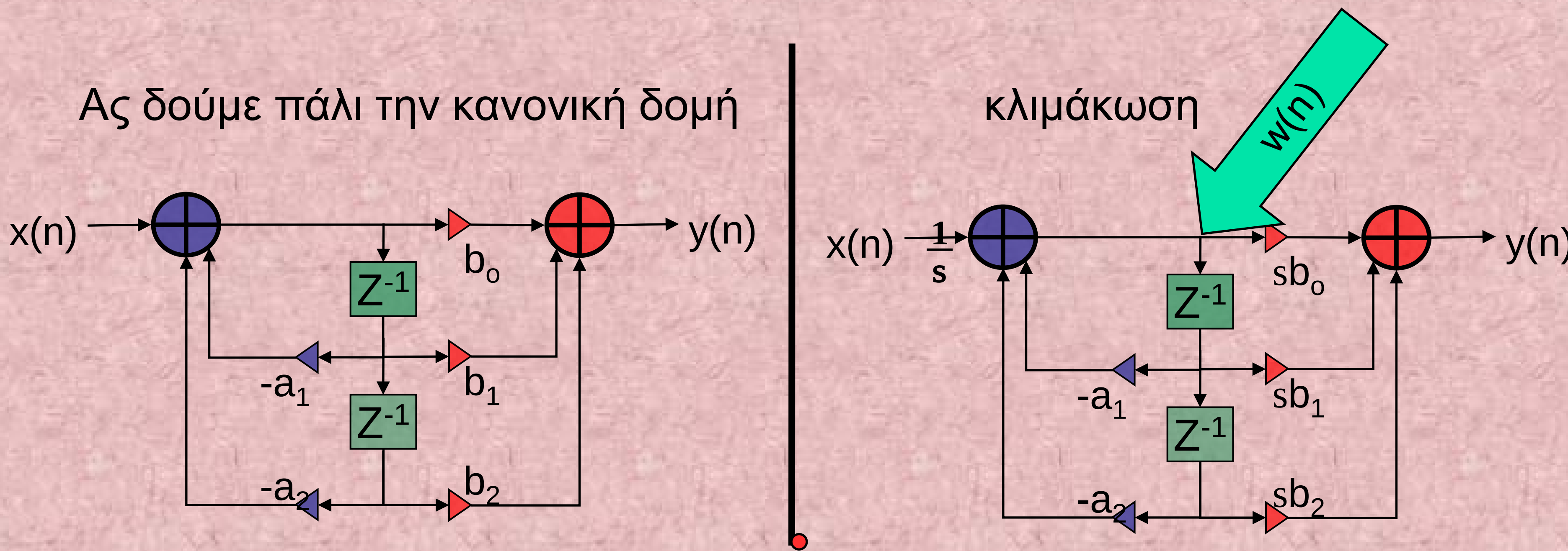

Αποφεύγονται «overflow errors»

Μορφές του s:

$$s_1 = \sum_{k=0}^{\infty} |f(k)|$$

$$s_2 = \left[\sum_{k=0}^{\infty} f^2(k) \right]^{1/2}$$

$$s_3 = \max \left\| F(e^{j\omega}) \right\|$$

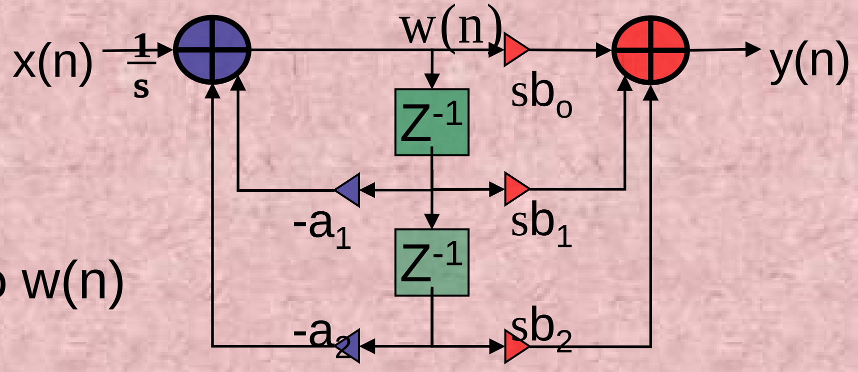

f(k)=κρουστική απόκριση
από την είσοδο x(n) στην έξοδο w(n)
F($e^{j\omega}$)=η απόκριση συχνότητας
μεταξύ εισόδου x(n) και w(n)

Παράδειγμα κλιμάκωσης

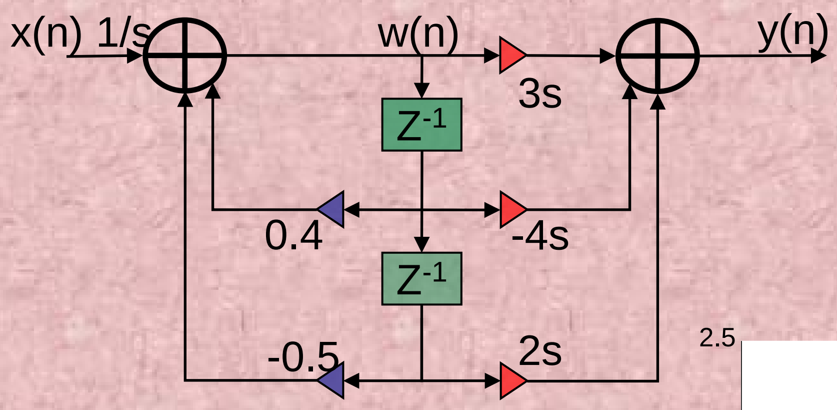

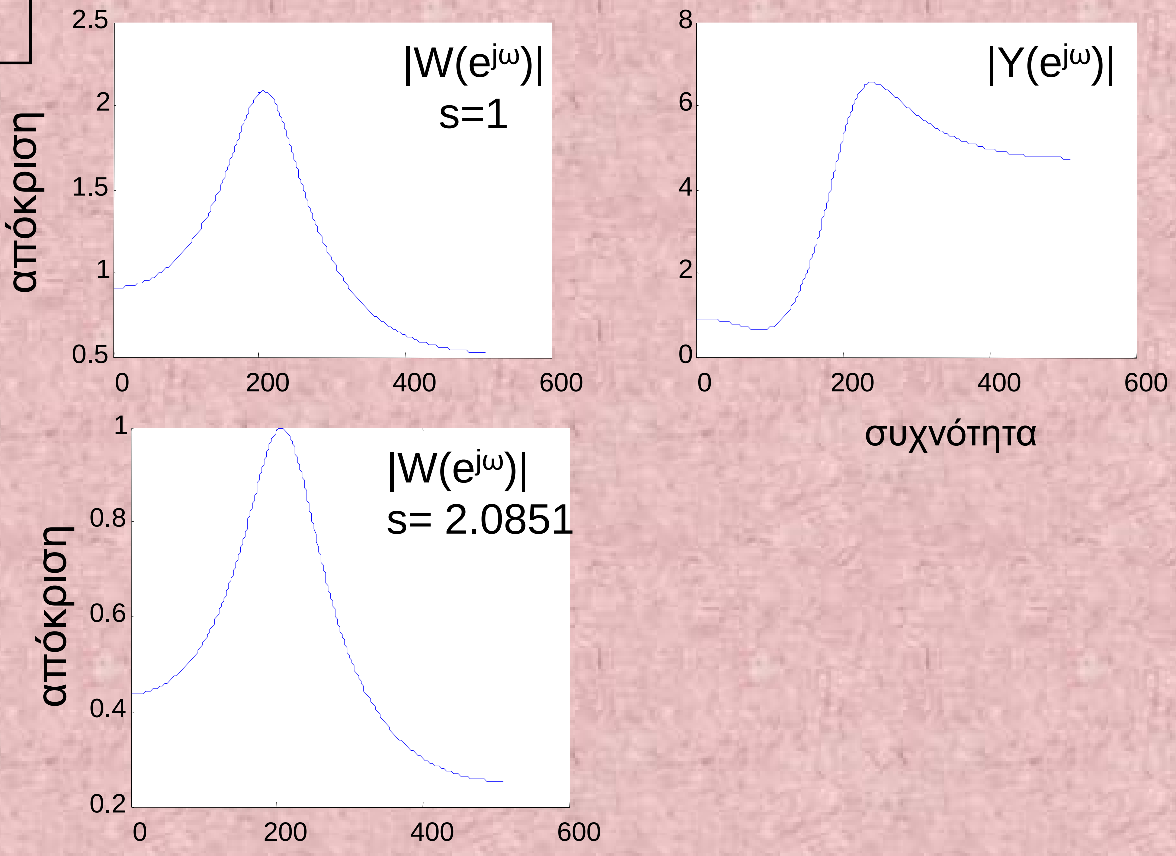

.....Επανερχόμαστε στη Διαδοχική σύνδεση

$$H(z)=\frac{N_1(z)}{D_1(z)}\frac{N_2(z)}{D_2(z)}\frac{N_3(z)}{D_3(z)}.....$$

Τι γίνεται με την κλιμάκωση ;;;

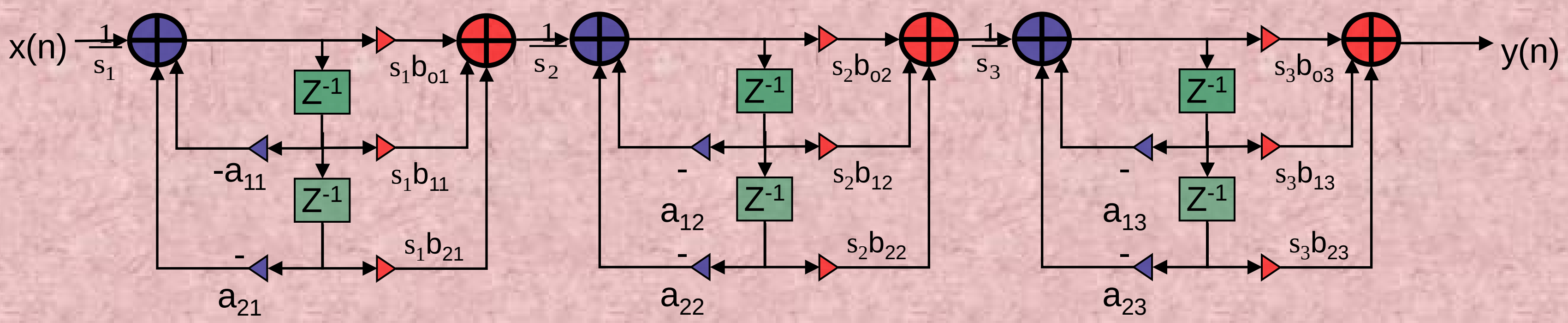

Παράλληλη σύνδεση

Η μορφή αυτή προκύπτει από την ανάπτυξη της H(z)
σε άθροισμα όρων (πρώτης και) δευτέρας τάξεως.
(Ανάπτυξη σε μερικά κλάσματα)

$$H(z)=\frac{b_o+b_1z^{-1}+\ldots\ldots+b_Mz^{-M}}{1+a_oz^{-1}+\ldots\ldots+a_Nz^{-N}}=\frac{\tilde{b}_o+\tilde{b}_1z^{-1}+\ldots\ldots+\tilde{b}_{N-1}z^{-N+1}}{1+a_oz^{-1}+\ldots\ldots+a_Nz^{-N}}+\underbrace{\sum_0^{M-N}C_kz^{-k}}_{\text{Μόνο εάν } M\geq N}$$

$$=\sum_{i=1}^{N/2}\frac{b_{io}+b_{i1}z^{-1}}{1+a_{i1}z^{-1}+a_{i2}z^{-2}}+\underbrace{\sum_0^{M-N}C_kz^{-k}}_{\text{Μόνο εάν } M\geq N}$$

Παράλληλη σύνδεση παράδειγμα

$$H(z) = 0.1432\frac{1+3z^{-1}+3z^{-2}+z^{-3}}{1-0.1801z^{-1}+0.3419z^{-2}-0.0165z^{-3}} =$$

$$= -8.7107 + \frac{1.2916-0.0841z^{-1}}{1-0.131z^{-1}+0.3355z^{-2}} + \frac{10.1764}{1-0.049z^{-1}}$$

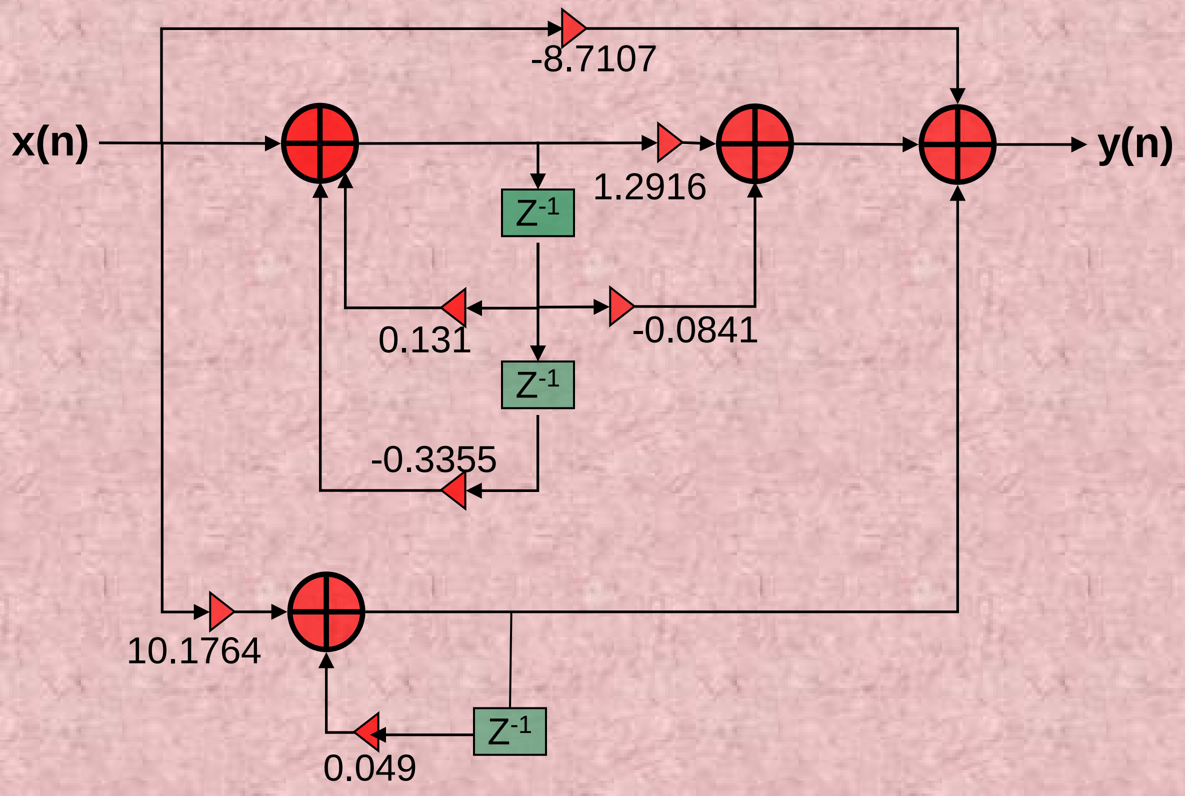

(άλλο) Παράδειγμα οι τρείς δομές

$$H(z)=\frac{0.44z^{-1}+0.362z^{-2}+0.02z^{-3}}{1+0.4z^{-1}+0.18z^{-2}-0.2z^{-3}}$$

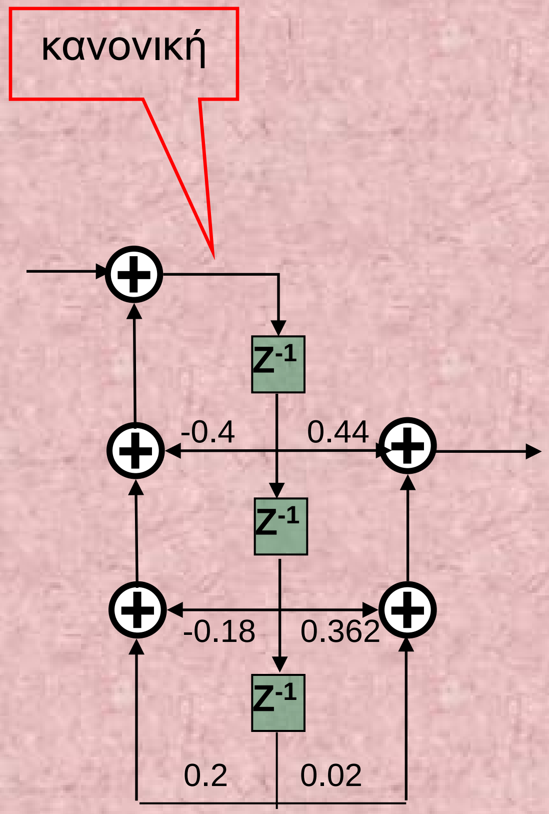

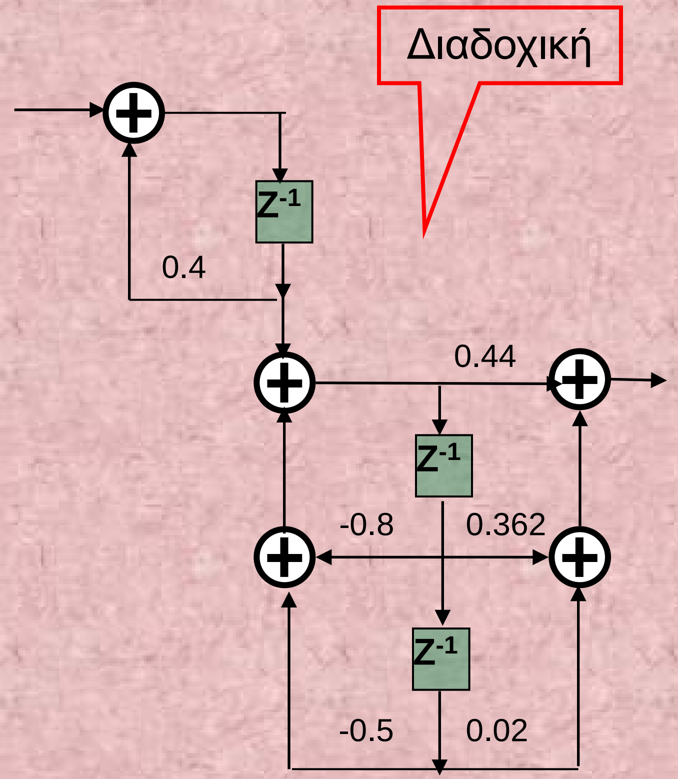

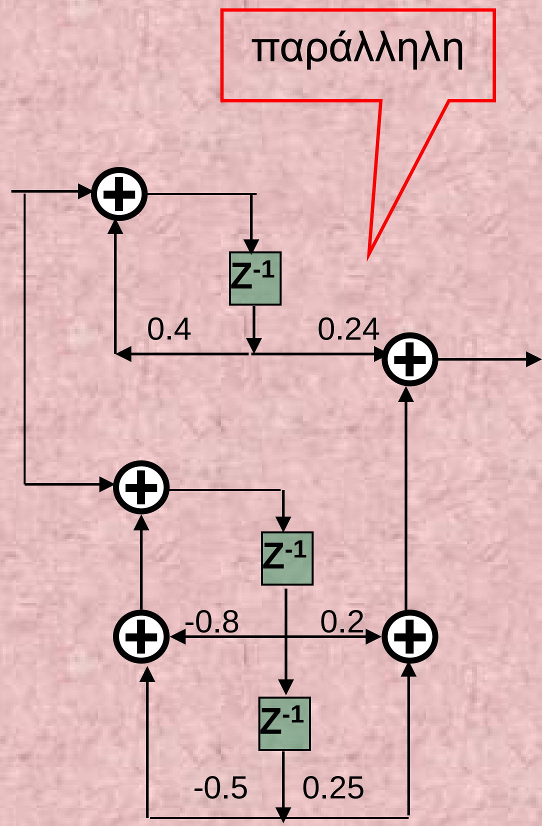

Δομή πλέγματος (δικτυωτή-lattice)

Για συναρτήσεις

- μηδενισμών
- πόλων

Προτερήματα

- Ευστάθεια εφόσον K_i<1
- Οι πόλοι έχουν μικρότερη ευαισθησία σε αποκλίσεις λόγω κβάντισης (συγκρίνοντας α~κ)

Στοιχείο πλέγματος για μηδενισμούς

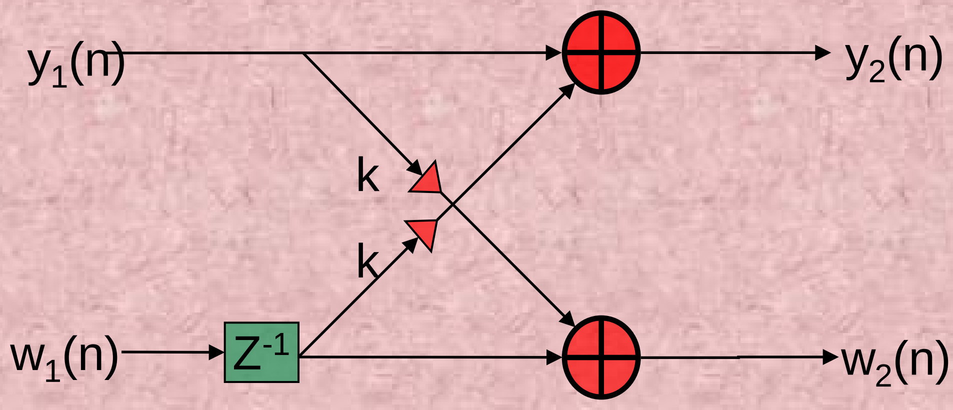

για υλοποίηση μηδενισμών :

$y_2(n)=y_1(n)+kw_1(n-1)$
$w_2(n)=ky_1(n)+w_1(n-1)$

k=συντελεστής ανάκλασης

παράδειγμα

$$H(z)=1-1.3435z^{-1}+0.9025z^{-2}$$

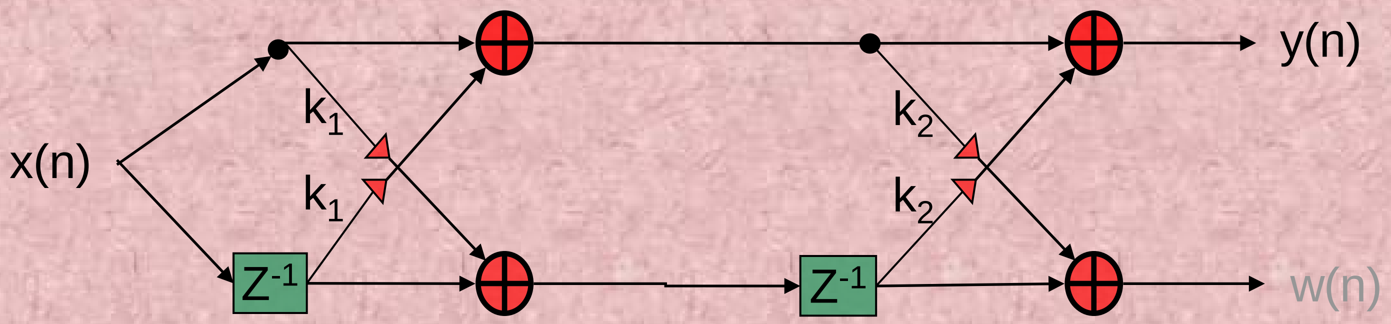

Από το διάγραμμα έχουμε: $H(z)=1+(k_1+k_1k_2)z^{-1}+k_2z^{-2}$

Συγκρίνοντας λαμβάνουμε: $k_2 =0.9025$ και $k_1=-0.7062$

Στοιχείο πλέγματος για πόλους

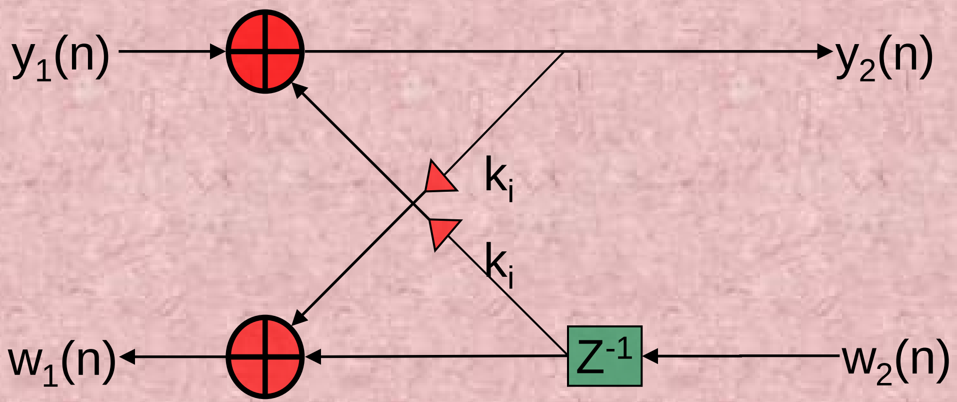

για υλοποίηση πόλων:

$$\mathbf{y_1(n)=y_2(n)-kw_1(n-1)}$$
$$\mathbf{w_2(n)=ky_1(n)+w_1(n-1)}$$

k_i=συντελεστής ανάκλασης

Η εύρεση των k_i βρίσκεται με επαναληπτικές σχέσεις όπως περιγράφονται στο κλασσικό σύγγραμμα:

A. V. Oppenheim and R. Schafer "*Discrete-time Signal Processing*" Prentice-Hall, Englewood Cliffs, New Jersey, 1989.